

Akadémisták Selmecen

Dr. Ormos Tamás előadása a Szenioroknál

A Szeniorok és Tiszteletbeli Tagok Tanácsa (Tanács) 2019-es évnyitó ülésén Schmotzer András elnök megnyitójában – a szokásos üdvözléseken túl – vázolta a témaválasztásunk okát: még mit sem tudtunk a nemzetünkre váró legnagyobb megrázkódtatásról, másfél évvel azt megelőzően, a magyar erdészeti felsőoktatásnak, már menekülni kellett Selmecről, a cseh megszállás miatt. Az Akadémia költözésének 100 éves évfordulójáról való megemlékezésre kérjük fel dr. Ormos Tamás bányamérnök urat. A téma felvetéseként említett néhány korszakot, melyek igen változó hatással voltak a diákhagyományaink gyakorlására, ismertette korosztályának e vonatkozású tapasztalatait, felidézve azokat a léleksimogató időket, amelyeket Selmec örökösiként soproni diákként eltölthettünk.

Talán sokan nem tudják, de Magyarországon a ballagási szokás Selmecbányáról indult el az 1870-es években, a Bányászati és Erdészeti Akadémia hallgatói, úgy búcsúztak el az Alma Materüktől, hogy a *Ballag már a vén diák...* kezdetű dalt énekelték. Hamarosan az egész országra, de Európára is áterjedt e hagyomány, s a 20. századra már teljesen megszokott lett.

Arra gondoltunk, hogy most egy bányász barátunkat hallgatjuk meg, aki már az 1960-as évek vége felé, enyhülő politikai helyzetben aktív részese volt az igazi selmeci hagyományok felélesztésének a korosztályos erdömérnök hallgatókkal együtt.

Az 1973-ban végzett erdömérnökök közül – akiknek a Walden ismételt bevezetését köszönhetjük – előadónk *Varga Szabolcs* szerepét emelte ki, akivel 1969-ben ismerkedtek meg. Az 1970-es évek elejéig, nem engedélyezték a Miskolci és Soproni egyetem diákságának találkozását a selmeci

hagyományok ápolása terén. 1972-ben az első ilyen találkozás Miskolcon volt. A soproni egyetemistákat, kalandos – buszuk lerobbanásával színezett – útjuk után éjfél tájban fogadta *Pataki Attila v. Attyus a.* Szóphosó, és a kitartó bányászhallgatók karbidos bányászlámpákkal felszerelt kara.

Dr. Ormos Tamás 1972-ben végzett bányamérnök (bányageológia-bányageofizika szakirány), nyugdíjas, a Miskolci Egyetem magántanára és a Műszaki Földtudományi (korábban Bányamérnöki) Kar egykori dékánhelyettese (2001–2009), az „Akadémisták Selmecen” című előadásának központi témájául a Deklarációt választotta, egy olyan ese-

ményt és dokumentumot, amelyik következtében gyökeres, pozitív változás állt be a szlovákiai és a magyar szakirányú egyetemi karok, továbbá Selmecbánya kapcsolatában. Előadónk úgy gondolta, hogy a Deklaráció, az ehhez vezető út és annak hatása nem nagyon közismert a diákhagyományokat tisztelő szakmai közösségek előtt.

A 26, többnyire saját készítésű fotóval és videoklippel illusztrált előadás elején a történelmi előzményeket foglalta össze vázlatosan. Ezen belül is kihangsúlyozta a szlovákiai szakirányú (bányász-kohász-erdész) felsőfokú képzések gyökereinek, valamint a szlovák műszaki felsőoktatás eredetével kapcsolatos, az ezredfordulóig vallott nézeteket (1919-ben, Szlovákiában a fenti képzések megszűntek, majd később újraalapították), amelyek nem voltak minden téren összhangban a történelmi tényekkel. Emiatt feszültségek is voltak tapasztalhatók a két ország között a selmeci örökség, jogutódlás kérdésében, amelyek vagyoni kérdéseket is felvetettek.

E feszültség feloldására a Miskolci Egyetem szorosabb kapcsolatokat épített ki a Kassai Műszaki Egyetemmel, amelynek része volt a selmeci örökség is. (Selmecbánya Szlovákiában van. A szlovákok együttműködése, érdekessége nélkül nem oldható fel a nézetkülönbség.) Hosszú tárgyalásokat követően végül a 2001-ben Kassán aláírt, majd 2002-ben nagy ünnepség keretében Selmecbányán felszentelt Deklaráció tett pontot a problémákra.

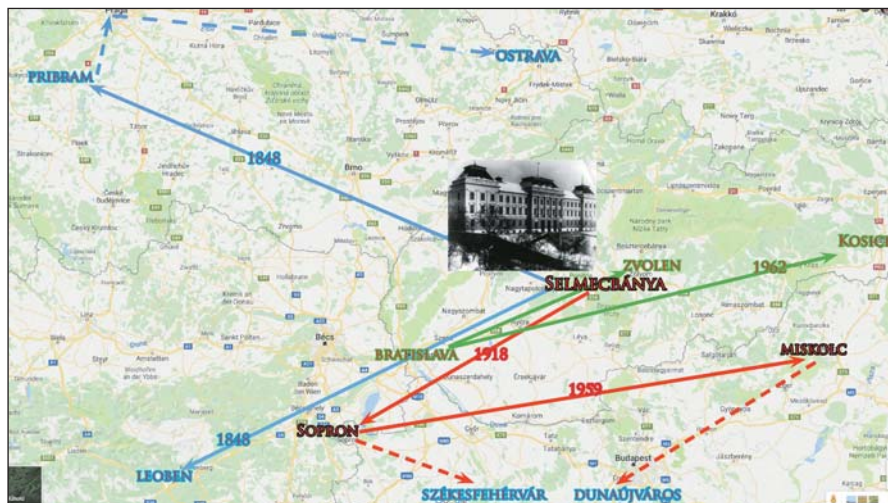
A megállapodáshoz mindkét fél részéről vállalható, de a történelmi tényeken alapuló kompromisszumokra volt szükség. Az aláírók elfogadták, hogy valamennyien a selmeci Akadémia szellemi örökösai, és az intézmény szellemiségét követik, emlékét közösen ápolják. Ezen túlmenően aláírásukkal megerősítették, hogy az Akadémia jogutódjai a Sopronba, majd Miskolcra költözött „történelmi” karok (illetve részben az azokat befogadó egyetemek). Egyúttal azt is elismerték, hogy az Akadémia nem megszűnt, hanem elköltözött.

A Deklaráció három nyelven, azonos tartalommal készült. Németül, magyarul és szlovákul – az Akadémia oktatási nyelveinek sorrendjében. Nyilván ez is kompromisszum, azonban az a következménye, hogy Selmecbányán az Akadémiával kapcsolatban emléktáblát nem csupán angol és szlovák nyelven engedélyeznek kihelyezni.

A Deklaráció létrejöttében kiemelkedő szerepet játszottak a jogutód karok dékánjai: *dr. Kovács Ferenc*, majd az őt követő *dr. Bőhm József* Miskolcra, és *dr. Mészáros Károly* Sopronból. Lelkesen támogatta a kezdeményezést *dr. Pavol Rybar* dékán Kassáról, valamint *dr. Marian Lichner* Selmecbánya főpolgármestere.

Alighanem döntő szerepet játszott a dokumentum megszületésében *dr. Günther Fettweis* a bányaművelés professzora, a TU Leoben korábbi rektora, aki leszögezte, hogy a leobeni egyetem sem jogutódja a selmeci Akadémiának (mert a német ajkú selmeci diákok a már működő vordenbergi főiskolába illeszkedtek be).

A Deklarációhoz később (2009-ben) csatlakoztak a szlovák és magyar kohász karok. Nem a miskolci és dunaújvárosi szándék hiánya volt az akadály 2001-ben. A teljes Deklarációt, az aláíró intézmények képviselőinek szignálásával, díszes oklevélbe foglalták.

Az akadémia szétszóródása

Előadónk beszámolt arról, hogy 2002-t követően fokozatosan javult a „felek” közötti hangulat, egyre több együttműködés jött létre. (*Sírok gondozása, „Hogyan tovább Selmec” elnevezésű megbeszélések, polgármesterek kölcsönös látogatása, testvérvárosi megállapodás.*) Mindezek a mai napig tartanak.

Kiemelte a soproni és miskolci hallgatóság nagy tettet, amikor 2006-ban egy 300 kilós faragott tölgyfarönköt és egy bányacsillét toltak el Selmecre Sopronból, illetve Miskolcra. A szlovákiai szakaszt közösen tették meg.

A szellemi örökség közös ápolása jegyében a kassai diákok is elszállítottak egy bányacsillét Selmecre. Mindegyik „ereklye” az Akadémia egykori épületeiben van kiállítva háromnyelvű emléktáblák alatt. Erről egy saját készítésű videót is bemutatott vendégünk.

Selmecbánya polgármestere dr. Marian Lichner látván a diákság Selmec iránti ragaszkodását meghirdette az „Akademisták Selmecen” programot. Minden évben, októberben (a császárnői aláírás hónapja 1762-ben) a város szervezésében tartanak ünnepséget, amely során a jogutódok és szellemi örökösök együtt emlékeznek a nagy hírű Akadémiáról. Az első alkalommal 2006-ban megrendezett ünnepségről is láthattunk egy rövid filmbejátszást, amely a hosszú évtizedeket követő első selmeczi diákhagyományok szerinti szalamandert örökíti meg.

Azóta rendszeresen, szinte minden hétvégén találkozhatunk hallgatókkal Selmecbányán, akik lassan megszokott színfoltjaivá váltak ezen ősi bányavárosnak. *Pavol Balzanka* egykori polgármester mondta egyszer, hogy a magyar diákság úgy jár Selmecre, mint a mohamedánok Mekkába. E tekintetben nagy szerepe van *dr. Varga Tamás* igazgató úrnak (Erdészeti Múzeum, Sopron) és munkatársai lelkes munkásságának.

Azóta is számos nagy rendezvénynek adott helyett Selmecbánya („200 éves az erdészképzés”, vagy „Selmec 100” 2018-ban, amikor *Mgr. Nadežda Babiaková* polgármester asszony fogadta az ünneplőket), amelyek mindegyike méltósággal, békességben zajlott le. Vendégünk a közelmúltbeli eseményekről is felvillantott néhány fotót.

Végezetül arra hívta fel a figyelmet, hogy a diákhagyományok, a selmeczi örökség „ápolását” a történelmi tényeken alapuló, azonban kompromisszumokra is készen álló módon kell végezni. Diákhagyományokról lévén szó, ez a feladat elsősorban a diákságé, akik között is kiemelt felelősség (és nem kiváltság) hárul a „történelmi karok” ifjúságára.

Kéri, hogy a jelenlévők is támogassák – lehetőségeikhez képest – az ifjúságot. A maga részéről testvéreivel összefogva és édesapjuknak is emléket állítva (aki az 1943-as évfolyam valétáelnöke volt) egy „Tanösvény” keretében (bányászati gyűjtemény, Sopron-Görbehalom) foglalják össze a diákhagyományokkal kapcsolatos kevésbé közismert, de érdekes, megélt történeteket, eseményeket. Ennek az előadásnak az anyaga is megtalálható ott egy tabló formájában.

Az egyórás előadást követően kérdésekre is választott vendégünk. Elnök úr a színvonalas előadást, a szeniorokról szóló, *dr. S. Nagy László* magánkiadásában megjelent *Számadás* című

könyv átadásával köszönte meg.

A hozzászólások során *Lutonszky Zoltán* szeniortársunk meghatódottan emlékezett Ormos Tamás édesapjára, *Ormos Károlyra*, aki 1943-ban évfolyamtársa volt (bányász-jogászként). Saját édesapjáról is megemlékezett, aki az 1912. évi valétálok elnöke volt. Évfolyamuk 1962-ben az 50 éves évforduló alkalmából a Kárpátia étteremben igazi selmeczi hagyományok alapján szakestélyt tartott.

Dr. S. Nagy László tiszteletbeli elnökünk ismertette a 2012-ben kezdeményezett emlékszobrok ügyét, kiemelve Vági professzorra vonatkozóan. Kérte a figyelem fenntartását.

A téma zárásaként *Schmotzer* elnök úr őseire emlékezett, akiken keresztül az ő ereiben is kohászvér folyik. Az 17. századi kohászok életét, munkájuk során előállított termékek használatát és kereskedelmi útját is röviden ismertette Nyugat-Európától Isztambulig és vissza. Felhívta a figyelmet példaképeink szellemi örökségének ápolására, védelmére és a jelenlegi és jövőbeli szaktársak felelősségére, tudjanak úgy bánni ezzel az örökséggel, hogy példaképpé válhassanak.

A szünetet követően, áttekintettük a Tanács 2019. évi munkatervét, megvitattuk, majd elfogadtuk. A Tanács Működési rendjében változtatást nem javasoltunk.

Az Elnök javaslatára munkacsoportok alakultak: a Hagyatékgondozási munkacsoport vezetője *dr. S. Nagy László* örökös tiszteletbeli elnök, akinek munkáját *dr. Szikra Dezső* és *Ormos Balázs* segítik. A javaslatot a tagság egyhangúan elfogadta.

Zétényi Zoltán szeniortársunktól és *dr. Szikra Dezsőtől* azt kérte, hogy az erdészeti, illetve a szeniorok érdeklődési körébe illő eseményeket figyeljék és érdekes programok esetén (e-mailben) tájékoztatást nyújtsanak.

Megkérte *Halász Gábor* korábbi elnököt, hogy továbbra is a kimenő anyagok átnézésével segítse a minőségi megjelelésünket, mint ahogyan eddig is tette.

Ormos Balázs tagtársunk, az ünnepnaposok köszöntése előtt felhívta a figyelmet a Görbehalomnál átadott tanösvényre, amely kapcsolódik a mai előadás témájához és családájához.

A nap zárásaként megnéztünk egy rövid videót Mohai Elek készítésben, amellyel köszöntöttük az ünnepnaposokat és meghallgattuk *Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek* című versét.

Dr. Halasi Gyula titkár
Fotó: **Mohai Elek**